

Datum
2015-08-10
1 (3)
Dnr 2015/KS 0212

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

Remissyttrande – SOU 2015:21 Mer trygghet och bättre försäkring

Tyresö kommun inkommer med följande remissyttrande avseende betänkandet SOU 2015:21 Mer trygghet och bättre försäkring. Kommunen har valt att kommentera de delar som bedömts mest relevant för kommunen, främst inom socialtjänstens område men även till viss del rörande kommunen som arbetsgivare.

Allmänna synpunkter

Tyresö kommun anser att det positivt att det är en parlamentarisk utredning, som syftar till ge långsiktigt hållbara förslag på socialförsäkringsområdet.

Utredningens fokus, att möjliggöra en rättssäkrare tillämpning samt att systemen upplevs rättvisa är också en riktig ansats. Det är dock viktigt att inte inslaget av uppföljning och kontroll hos myndigheterna blir alltför stort så att detta tar fokus från kärnverksamheten. Tillämpningen får heller inte bli alltför ”fyrkantig”. Varje personärende är unikt, och myndigheternas arbetssätt måste kunna individualiseras utifrån de enskildas förutsättningar. Detta måste spegla det stöd- och bedömningsmaterial som utredaren föreslår ska tas fram till framförallt Försäkringskassan. Enligt Tyresö kommuns erfarenheter måste myndigheterna – när det gäller personer som står långt från arbetsmarknaden – jobba mer konkret och handfast. Insatsen måste, på ett betydligt bättre sätt än vad som oftast sker idag, anpassas till varje individs förutsättningar och behov.

Socialtjänsten i Tyresö kommun träffar många personer som ”fallit mellan stolarna” framförallt mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Ofta blir det i praktiken socialtjänsten som får bevaka individernas rättigheter gentemot Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Exempel är när den

arbetssökande inte är kodad på rätt sätt hos Arbetsförmedlingen eller när Försäkringskassan avslår ansökan om sjukpenning eller sjukersättning med motiveringen att inte allt är prövat i förhållande till arbetsmarknaden, även om Arbetsförmedlingen för samma person har klargjort att det inte finns fler insatser att erbjuda på arbetsmarknaden då personen ifråga är sjuk.

Personen tvingas därmed att söka försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen (SoL), vilket inte är en långsiktigt hållbar åtgärd och inte heller den bästa lösningen för personen ifråga. Försörjningsstöd ska vara en tillfällig lösning, om någon hamnar i tillfälliga svårigheter. För många personer finns också en hög tröskel att söka stöd hos Socialförvaltningen. Istället för försörjningsstöd ska personen enligt SoL i första hand använda sina egna tillgångar som exempelvis sparpengar. Har personen bil eller bostadsrätt ska dessa tillgångar i allmänhet avyttras innan försörjningsstöd kan beviljas. Personer som är sjuka riskerar därmed att bli av med sitt boende.

Tyresö kommun ställer sig tveksam till om de relativt små förändringar som föreslås i utredningen, ifråga om Arbetsförmedlingens utredning av arbetsförmåga samt Försäkringskassans utredningar om rehabilitering är tillräckliga för nå önskad flexibilitet i handläggningen. Att ändra uttrycket ”samordningsansvar” till ”uppföljningsansvar” hos Försäkringskassan (sid 73 i sammanfattningen) åstadkommer knappast ett sådant skifte i handläggningen till ett mer individuellt fokus i varje ärende som Tyresö kommun anser bör eftersträvas.

Tyresö kommun upplever att Arbetsförmedlingens insatser för arbetslösa med ohälsa (sid 74 del 1, sista punkten) ofta fungerar mycket dåligt. Likaså gäller ifråga om ungdomar – ungdomar får inte den ersättning som de har rätt till enligt ungdomsgarantin. Enligt Tyresö kommuns erfarenheter fungerar dessutom samarbetet mellan Arbetsförmedling och Försäkringskassan i många fall dåligt. Även samarbetet med kommunerna är oklart. Samtidigt handlar det ofta om personer som står långt från arbetsmarknaden som kommunens socialtjänst redan känner till. Det är då ineffektivt att inte ge socialtjänsten en roll i samarbetet. Insatserna bör också sättas in tidigare än idag för att vara effektiva.

Det är också viktigt att ge akt på att förslagen inte får innebära en sådan ökad administrativ börda på arbetsgivarna att arbetsgivarna ytterligare tvekar när det gäller att anställa personer med begränsad kapacitet, exempelvis i form av psykisk funktionsnedsättning eller tidigare långa sjukperioder. En alltför stor administrativ börda kan göra att framför mindre företag tvekar att nyanställa personer som står långt från arbetsmarknaden.

En väg in

I Tyresö kommun har sedan något år tillbaka skapats ett gemensamt forum ”En väg in” för ett samordnat arbetslivsrehabiliteringsansvar för personer som står långt från arbetsmarknaden. Handläggare från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och kommunen är samlokaliserade i kommunhuset, kallat ”En väg in”. Detta gemensamma forum har visat sig fungera mycket bra samt är tidsbesparande och underlättar kontakten mellan myndigheterna, vilket är till gagn för klienten som inte skickas mellan myndigheterna. Tyresö kommuns erfarenhet är att utan god samverkan mellan berörda myndigheter blir resultaten dåliga. I och med det gemensamma forumet kan nu insatserna utformas efter varje individs behov och förutsättningar.

Arbetsgivarens rehabiliteringsansvar

Som arbetsgivare vill kommunen påpeka när det gäller krav på rehabilitering att det måste tydliggöras i stödmaterialet till arbetsgivarna vad ett anpassat arbete egentligen innebär. Domar från arbetsdomstolen antyder att det skulle vara fråga om 10 % anpassning från ett ”vanligt” arbete. Som arbetsgivare är det svårt att avgöra hur mycket anpassning som kan krävas av arbetsgivaren. När personens arbetsförmåga bedöms av Arbetsförmedlingen utgår Arbetsförmedlingen inte alltid från ett ”riktigt jobb”. Personen ifråga bedöms då ha en viss arbetsförmåga, men kräver – för att hans eller hennes arbete ska fungera - så stor anpassning att det i praktiken inte är möjligt att utföra ens ett enkelt arbete. Även för en stor arbetsgivare som en kommun är det ofta inte möjligt att skapa helt nya arbeten, utan man måste utgå från det som personen ifråga är anställd för, samt därefter anpassa uppgifterna i den mån det är möjligt. Vid psykisk ohälsa försvåras också tidsplanen för rehabilitering då det är omöjligt att tidsätta när eller om personen ifråga kan komma tillbaka till sitt gamla arbete.